

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

**Начальнику Черкаської
обласної військової
адміністрації
Ігорю ТАБУРЦЮ**

**Міністерство охорони
здоров'я України (до відома)**

**Національна служба здоров'я
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 13, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлені порушення прав людини у діяльності комунального некомерційного підприємства «Черкаська обласна психіатрична лікарня» Черкаської обласної ради (далі – лікарня, заклад).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Про Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону

здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Усупереч наведеним вимогам законодавства під час планового відвідування лікарні 11.09.2024 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Фактична наповненість у лікарні перевищує її планову (у відділенні № 3, яке розраховане на 30 пацієнтів, перебуває 42 особи), що свідчить про перевантаженість, незабезпечення норм площі на одного хворого у палаті (площа палати має бути розрахована на розташування ліжка з можливістю підійти з трьох боків). Ліжка в окремих палатах розміщено впритул, наявні ліжка з панцерними сітками, недостатня кількість приліжкових тумб та шаф для зберігання особистих речей пацієнтів, у більшості палат відсутні двері, що не забезпечує приватності пацієнтів. Порушуються вимоги ДБН В.2.2-10-2022 «Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я», що призводить до погіршення якості лікування через брак ліжкового фонду та порушення прав пацієнта на охорону здоров'я та медичну допомогу. Вищезазначене не відповідає пункту 34 Стандартів Європейського комітету (далі – Комітет) з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (CPT/Inf(98)12-part) (далі – Стандарти КЗК), яким передбачено необхідність створення в закладах охорони здоров'я позитивного терапевтичного середовища, забезпечення пацієнту достатнього простору для проживання, достатнього освітлення, опалення, обладнання палат для пацієнтів та місць відпочинку, з тим, щоб надавати пацієнтам візуальну стимуляцію таким чином, щоб не порушувати їх права на приватність. У пункті 40 доповіді КЗК (CPT/Inf/E(2002)1Rev/2011) Комітет звертає увагу на необхідності продовжувати докладати зусиль з метою подальшого зниження числа ліжок із сітками, які досі використовуються у закладах з надання психіатричної допомоги.

У порушення пункт 4 розділу II Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я (далі – МОЗ) від 16.12.2003 № 584

(далі – Правила № 584) у приміщеннях, де зберігаються лікарські засоби слід підтримувати температуру та вологість повітря, які відповідають вимогам інструкції для медичного застосування лікарського засобу. Разом з тим групою НПМ виявлено порушення зберігання лікарського засобу «Валідол», який зберігався у шафі при температурі + 22⁰С, що не забезпечує дотримання визначених виробником загальних умов зберігання при температурі від + 8⁰С до + 15⁰С. Використання таких засобів може призвести до значного зниження якості лікування та заподіяння шкоди здоров'ю пацієнтів.

Відповідно до підпункту 5 пункту 3 розділу V Правил 584 особа, на яку покладено відповідні обов'язки, повинна перевіряти наявність лікарських засобів та засобів медичного призначення в лікувально-профілактичних закладах та вилучати лікарські засоби, обіг яких заборонено в Україні, фальсифіковані лікарські засоби, лікарські засоби незареєстровані в Україні (крім випадків, визначених Законом України «Про лікарські засоби») та строк придатності яких минув.

У порушення пункту 1.4 Порядку організації системи лікувального харчування хворих у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 29.10.2023 № 931, у закладі організовано триразовий режим харчування, замість необхідного чотириразового. У меню відсутні молочні продукти та салати зі свіжих овочів. Водночас, в основу системи лікувального харчування покладено принципи достатнього та збалансованого харчування, що базується на основі фізіологічних потреб у харчових речовинах.

У закладі виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів категорії «В». У маніпуляційному кабінеті групою НПМ виявлено ємність з використаними ампулами. Відповідно до Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325, ампули відносять до відходів категорії В, які повинні накопичуватись та зберігатись виключно у спеціальних приміщеннях, що виключає доступ до них сторонніх осіб.

У порушення пункту 34 Стандартів КЗК у закладі наявні відділення, де відсутні умови для вільного пересування маломобільних осіб (відсутні пандуси, підйомники, поручні, тощо), не створено умов для перебування людей з інвалідністю та маломобільних груп населення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Черкаська обласна військова адміністрація реалізує державну політику в галузі охорони здоров'я та організовує роботу медичних закладів по наданню допомоги населенню,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити вичерпних заходів щодо негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності комунального некомерційного підприємстві «Черкаська обласна психіатрична лікарня» Черкаської обласної ради та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану додержання вимог чинного законодавства в комунальному некомерційному підприємстві «Черкаська обласна психіатрична лікарня» Черкаської обласної ради, з метою встановлення причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування у тому числі дисциплінарного характеру.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального некомерційного підприємства «Черкаська обласна психіатрична лікарня» Черкаської обласної ради на 16 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Наталія Любченко 050 967 9551

